

KOMMUN- INDELNINGSGS- UTREDNING

FINSTRÖM-GETA-SUND 2017

Utkast till sammanslagningsavtal

Oktober 2017/Kommunindelingsutredare Siv Sandberg

Viktigt att notera

- Utredarens förslag till sammanslagningsavtal utgör råmaterial för vidare förhandlingar mellan kommunerna
- Ifall kommunernas beslutande organ bestämmer att gå vidare med sammanslagningsprocessen kan innehållet i avtalet ändras fritt enligt överenskommelse mellan kommunerna
- Det är kommunernas eget slutliga förslag till sammanslagningsavtal som läggs till grund för beslut och verkställighet
- På vissa punkter (t. ex. kommunens namn) tar jag som utredare inte ens indikativt ställning, eftersom det är frågor som ska avgöras lokalt och politiskt

1. UTGÅNGSPUNKTER FÖR KOMMUNSAMMANSLAGNINGEN

1.1. Avtalets syfte

Detta är ett avtal om ordnande av förvaltning och service (sammanslagningsavtal) mellan kommunerna Finström, Geta och Sund enligt § 9 i Kommunindelningsslagen 1196/1997. Avtalet iakttar bestämmelserna i Kommunindelningsslagen FFS 1196/1997 och Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.

I enlighet med avtalet ändras kommunindelningen så att kommunerna Geta och Sund upphör och går samman med Finströms kommun. Den kommun som uppstår som ett resultat av sammanslagningen kallas i detta avtal *den nya kommunen*.

1.2. Mål för kommunsammanslagningen

Målen för samgången mellan kommunerna är att

1. trygga en välfungerande kommunal basservice nära invånarna
2. stärka den kommunala ekonomin och trygga en effektiv resursanvändning
3. utveckla och förbättra kommunens serviceproduktion, myndighetsutövning och administrativa funktioner
4. stärka Godby som centrum för Norra Åland
5. stärka kommunens förhandlingsposition i förhållande till landskapsregeringen i nära samarbete med grannkommunerna

Den nya kommunens strategiska tyngdpunktsområden är samhällsplanering och utveckling av äldreomsorgen.

Genom en effektiverad samhällsplanering, i synnerhet inom Godbyområdet, kan kommunen attrahera nya invånare och på sikt stärka skatteunderlaget för den kommunala verksamheten och Godbys ställning som centrum för norra Åland.

Genom medvetna satsningar på utveckling av äldreomsorgen hanterar kommunen proaktivt den verksamhetssektor där behoven och kostnaderna förväntas öka mest på sikt.

1.3. Kommunens namn och vapen

De sammangående kommunernas fullmäktige fattar beslut om en eventuell ändring av kommunens namn. Den nya kommunens fullmäktige beslutar om kommunens vapen.

1.4. Avtalets giltighet

Avtalet träder i kraft när landskapsregeringen (LR) godkänt kommunernas gemensamma framställning om en kommunsammanslagning.

Den nya kommunen inleder sin verksamhet 1.1.2019. Sammanslagningsavtalet är giltigt i fem år, dvs. fram till 31.12.2023. Den nya kommunens fullmäktige kan ompröva överenskommelserna i sammanslagningsavtalet om det sker väsentliga ändringar i kommunens verksamhetsförutsättningar.

2. INTERIMISTISK FÖRVALTNING

2.1. Organisationskommissionen och dess behörighet

Efter att Landskapsregeringen godkänt kommunernas framställning om kommunsammanslagning tillsätter LR en organisationskommission i enlighet med 29 § i kommunindelninglagen.

Organisationskommissionen sköter förberedelserna inför ordnandet av kommunens förvaltning till dess den nya kommunens kommunstyrelse valts och den inleder sin verksamhet.

Kommunernas fullmäktige tillsätter genom likalydande beslut en interimistisk organisationskommission enligt kapitel 2.2. så snart kommunernas fullmäktige godkänt innehållet i detta avtal.

2.2. Organisationskommissionens sammansättning

Organisationskommissionen består av 9 medlemmar med personliga ersättare, så att Finströms kommun föreslår 4 medlemmar, Sunds kommun 3 medlemmar och Geta kommun 2 medlemmar. Kommissionen väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

I organisationskommissionens arbete deltar dessutom minst 2 personalrepresentanter som utses enligt huvudavtalsorganisation. Personalens representanter har rätt att närvara och yttra sig vid organisationskommissionens möten.

2.3. Beredning av ärenden till organisationskommissionen

För beredningen av ärenden till organisationskommissionen ansvarar en arbetsgrupp bestående av kommundirektörerna i Finström, Geta och Sund.

2.4. Samarbete mellan organisationskommissionen och de kommuner som sammanslås

Organisationskommissionen är skyldig att löpande informera kommunernas fullmäktige och styrelse om hur beredningsarbetet fortskrider. Organisationskommissionen sammankallar vid behov gemensamma möten för kommunernas förtroendevalda.

2.5. Harmonisering av stadgor, styrdokument, taxor, avgifter och förmåner

Den nya kommunens fullmäktige godkänner grunderna för taxor, avgifter och förmåner samt antar de stadgor och styrdokument som kommunen enligt lag är skyldig att upprätta. Tills nya grunder är godkända gäller Finströms kommuns stadgor, taxor och styrdokument. Kommunernas planer och program (t.ex. äldreomsorgsplan) förenhetligas och uppdateras enligt en tidtabell som fastställs av organisationskommissionen.

3. POLITISK ORGANISATION OCH FÖRTROENDEVALDA

3.1. Utgångspunkter för den politiska och administrativa organisationen

Den nya kommunens politiska och administrativa organisation byggs upp med utgångspunkt i Finströms kommuns organisation. Organisationskommissionen utarbetar ett förslag till revidering av förvaltningsstadgan med utgångspunkt i överenskommelserna i sammanslagningsavtalet.

Den nya kommunens organisation ska iaktta följande principer:

- a) Effektivt, flexibelt och rättssäkert beslutsfattande
- b) Tillräcklig geografisk representation
- c) Tydlig arbetsfördelning mellan förtroendevalda och tjänstemän

3.2. Fullmäktige under övergångsperioden [ifall sammanslagningen verkställs 1.1.2019]

Under övergångsperioden, från 1 januari 2019 fram till att ordinarie kommunalval förrättats hösten 2019, utgörs den nya kommunens fullmäktige av de sittande fullmäktigeledamöterna i kommunerna Finström, Geta och Sund (39 ledamöter). Styrelse och nämnder utses enligt vad som anges i avsnitt 3.3.2 och 3.3.2.

3.3. Den nya kommunens förtroendeorgan

3.3.1. *Fullmäktige*

För mandatperioden 2020–2023 väljs ett utökat antal ledamöter (27) till den nya kommunens fullmäktige.

3.3.2. *Kommunstyrelsen*

Kommunstyrelsen består av 7 ledamöter, som under övergångsperioden (2019) och den första ordinarie mandatperioden (2020–2013) utses så att alla de tidigare kommunerna säkras representation i styrelsen (Finström 4 medlemmar, Sund 2 medlemmar, Geta 1 medlem).

3.3.3. *Nämndorganisation*

Den nya kommunens nämndorganisation byggs upp med utgångspunkt i Finströms kommuns nämndorganisation och beaktar erfarenheterna från den utvärdering av organisationsreformen som genomförs 2017.

Utöver centralvalnämnden och de lagstadgade valbestyrelserna består nämndorganisationen av:

Invånarnämnden (7 medlemmar)

Samhällsnämnden (7 medlemmar)

Under första mandatperioden utses medlemmarna i nämnderna så att alla de tidigare kommunerna garanteras representation i nämnderna.

Kommunfullmäktige kan vid behov inrätta ytterligare nämnder. Ifall något av den nya kommunens organ ansvarar för ärenden som rör någon annan kommun bereds deras representanter inflytande över beslutsfattandet på det sätt som överenskoms i samarbetsavtalet.

3.3.4. *Sockenråd*

För att främja närdemokratien och den lokala utvecklingen i den nya kommunen kan fullmäktige för mandatperioden 2019–2023 tillsätta sockenråd som verkar inom de tidigare kommunernas områden. Till sin formella status är sockenråden direktioner.

Sockenråden har rätt att ta initiativ och ge utlåtanden i frågor som är av vikt för invånarna i området. Sockenråden tar initiativ till evenemang och småskaliga utvecklingsprojekt i kommundelen. För sockenrådets verksamhet och för finansieringen av småskaliga utvecklingsprojekt reserveras ett öronmärkt anslag ur sammanslagningsunderstödet (se kapitel 6.4.). Närmare föreskrifter om sockenrådets verksamhet fastslås i den instruktion som antas av fullmäktige.

4. DEN NYA KOMMUNENS PERSONAL

4.1. Personalen och personalärenden

4.1.1. *Personalavtal och anställningstrygghet*

Tillsvidare anställda i Geta och Sunds kommuner övergår den 1.1.2019 i Finströms kommuns tjänst som s.k. gamla arbetstagare i motsvarande för dem lämpliga arbetsuppgifter. Visstidsanställd personal övergår i den nya arbetsgivarens tjänst för den tid den tidsbundna anställningen är i kraft.

Finströms kommunfullmäktige inrättar de tjänster och arbetsavtalsförhållanden som föranleds av kommunsammanslagningen eller anvisar övergående personal existerande vakanta tjänster eller arbetsavtalsförhållanden.

Till den övergående personalen betalas minst samma lön som före sammanslagningen.

4.2.2 *Planering av den nya kommunens personalresurser*

Omedelbart efter att kommunernas fullmäktige godkänt framställan om kommunsammanslagning utarbetar organisationskommissionen i samråd med kommunernas ledning och personalens representanter ett övergångsavtal, där det framgår vilken personal som överflyttas till vilka befattningar. Avtalet beaktar den nya kommunens personalbehov, strategiska tyngdpunktsområden och kommande pensioneringar.

Personalplanen och övergångsavtalet ska vara klart senast i oktober 2018, så att de nya tjänsterna och befattningarna kan inrättas av fullmäktige och beaktas i budgeten för 2019.

4.1.2. Arbetsvärdering och harmonisering av löner

Under år 2019 genomförs en arbetsvärdering för den nya kommunens anställda. Med utgångspunkt i arbetsvärderingen utarbetas en plan för harmoniseringen av löner och kommunspecifika förmåner. Harmoniseringen av löner och förmåner genomförs under en tvåårsperiod. Målet med harmoniseringen är att uppnå lika lön för lika krävande uppgifter.

4.2. Kommundirektörernas ställning

Kommundirektörerna i Finström, Geta och Sund övergår i anställning hos den nya kommunen för viss tid (5 år) från och med 1.1.2019.

XX blir kommundirektör i den nya kommunen

XX övergår till den nyinrättade tjänsten som service- och utvecklingsdirektör.

XX övergår till den nyinrättade tjänsten som kommunsekreterare.

5. ORDNANDET AV DEN NYA KOMMUNENS SERVICE

5.1. Principerna för ordnande av servicen i den nya kommunen

Verksamheten i den nya kommunen samordnas med utgångspunkt i Finströms kommuns organisation.

Barnomsorg, skola och äldreomsorg organiseras som närservice med utgångspunkt i de existerande skolorna, daghemmen och äldreboendena i Finström, Geta och Sund. Genom gemensam ledning och verksamhetsutveckling möjliggörs en flexibel och effektiv användning av de existerande resurserna.

Kommunernas allmänna förvaltning, tekniska förvaltning, samt individ- och familjeomsorgen samordnas och förenhetligas med syfte att på sikt minska kostnaderna för den administrativa organisationen.

Den nya kommunens centraladministration koncentreras till Godby. Delar av förvaltningen kan vid behov lokaliseras i Geta eller Sund.

När kommunens administrativa tjänster förnyas används tillgänglig ny teknik på ett sätt som underlättar elektronisk kundbetjäning.

Löner, personalförmåner och andra anställningsvillkor förenhetligas i enlighet med det särskilda avtal som görs upp i samråd med personalen.

För att utveckla en gemensam verksamhetspraxis i den nya kommunens olika enheter gör den nya kommunen upp ett utbildningsprogram för ledare och personal. Programmet finansieras ur samslagningsunderstödet.

5.2. Plan för samordning av servicen i den nya kommunen

5.2.1. *Allmän förvaltning och ekonomiförvaltning*

I och med kommunsammanslagningen ökas den allmänna förvaltningens resurser. De ökade personresurserna används för att stärka personalförvaltningen, för att effektivisera kommunens strategiska planering och utveckling, för att utveckla digitala system och för att stärka funktioner som hittills inte haft tillräckliga resurser. I slutet av den period kommunsammanslagningsavtalet är i kraft utvärderas den nya kommunens förvaltning. Avsikten är att personalresursen inom allmän förvaltning på sikt ska kunna minska.

5.2.2. *Barnomsorg*

Barnomsorgen i Finström, Geta och Sund samordnas under en gemensam ledning. Taxor, avgifter och praxis harmoniseras.

5.2.3. *Grundskola*

Grundläggande undervisning (1-6) erbjuds i Finström (Källbo skola), Geta och Sund. Skoldistriktsgränserna ses över så att de existerande skolenheterna kan användas på ett optimalt sätt.

5.2.4. *Bibliotek, kultur och fritidsverksamhet*

Biblioteks-, kultur- och fritidsverksamheten samordnas så att resurserna används på ett effektivt sätt och så att områden som varit svagt resurserade (t.ex. ungdoms- och fritidsverksamheten) kan stärkas.

5.2.5. *Individ- och familjeomsorg*

Individ- och familjeomsorgen samordnas så att administrationen lokaliseras till Godby. Omorganiseringen beaktar existerande samarbetsavtal med andra kommuner och förverkligandet av en samordnad kommunal socialtjänst (KST) på Åland.

5.2.6. *Äldreomsorg*

Utvecklingen av äldreomsorgen är ett strategiskt satsningsområde. Äldreomsorgen samordnas under en gemensam äldreomsorgsledare för att stärka förutsättningarna för att utveckla verksamhetsformerna, använda existerande resurser effektivt och på sikt öka kommunens kapacitet att hantera mer krävande äldreomsorg (t.ex. demensvård) och att bemöta behoven hos klientgrupper som i dagsläget inte har tillgång till adekvat service.

5.2.7. *Samhällsplanering och byggnadsinspektion*

Markplanering och områdesutveckling är ett strategiskt satsningsområde. Personalresurserna inom samhällsplanering och byggnadsinspektion omorganiseras så att uppdelningen mellan planering, myndighetsutövning och operativ verksamhet blir tydligare.

5.2.8. *Infrastruktur, miljövård och avfallshantering*

System, taxor, avtal och verksamhets sätt ses över med syfte att samma principer ska gälla för invånarna i hela kommunen.

5.2.9. *Byggnader och anläggningstillgångar*

Kommunens framtida lokalbehov inventeras i samråd med verksamheterna. Fullmäktige fattar beslut om riktlinjerna för kommunens framtida lokalbehov.

6. PRINCIPER FÖR SKÖTSELN AV EKONOMIN

6.1. Skötseln av ekonomin före sammanslagningen

Fram till genomförandet av sammanslagningen förbinder sig Finströms, Geta och Sund kommuner att sköta sin ekonomi på ett sätt som inte skapar oskäligen belastningar på den nya kommunens ekonomi. Investeringar och väsentliga ökning av driftsutgifter som inte är upptagna i budget och ekonomiplan ska förankras hos organisationskommissionen.

6.2. Tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser vid tidpunkten för sammanslagningen

De sammanslagna kommunernas tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser övergår på den nya kommunen.

6.3. Mål för ekonomin 2019-2023

Målet är att skapa stabilitet, konkurrenskraft och långsiktighet i kommunens ekonomi. Nyckelfaktorer för en sund kommunalekonomi är kostnadseffektiv serviceproduktion och tillräcklig ekonomisk rörelsemarginal.

Skötseln av den nya kommunens ekonomi eftersträvar en behärskad utveckling av verksamhetsutgifterna samt ett årsbidrag som är tillräckligt stort för att ge utrymme för nyinvesteringar (målsättning 10 % av kommunens samlade intäkter).

Investeringar finansieras i regel med årsbidraget. Främmande kapital används i första hand för utvecklingsinvesteringar och för att effektivisera verksamheten.

Den nya kommunens inkomstskatte- och fastighetsskattesatser motsvarar medeltalet för kommunerna i landskapet Åland.

Kommunens ledning och beslutsfattare använder aktivt den effektiviserings- och inbesparingspotential som uppstår t.ex. till följd av personalförändringar och tekniska innovationer.

6.4. Användningen av sammanslagningsunderstödet

Det sammanslagningsunderstöd på cirka 2,8 miljoner euro som kommunen är berättigad till enligt Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning fördelas enligt följande:

Utarbetande av den nya kommunens strategi

- Strategiprocessen
- Kommunikation och medborgarkontakter

Serviceutveckling

- Utveckling av verksamheten inom äldreomsorgen

Personal

- Stegvis harmonisering av personalens löneskillnader
- Personalförmåner
- Personalutbildning
- Ledarskapsutbildning

Fusionskostnader

- Ändring av vägnamn mm
- Lokaler
- Förvaltningsarrangemang

Förvaltningskostnader

- Investeringar i IT-system
- Gemensamt arkiv

Tryggande av demokrati

- Utbildning för förtroendevalda
- Sockenrådets verksamhet
- Anslag för småskaliga utvecklingsprojekt
- Evenemang för kommuninvånarna

[Exaktare fördelning av sammanslagningsunderstödet avgörs i förhandlingar mellan kommunerna]

6.5. Investerings- och utvecklingsprogram

Kommunsammanslagningen förutsätter investering i nya förvaltningslokaler i Godby.

De sammangående kommunernas fullmäktige fattar beslut om riktlinjerna för den nya kommunens investerings- och utvecklingsprogram med utgångspunkt i organisationskommissionens beredning.

7. ÖVRIGA ARRANGEMANG SOM FÖLJER AV KOMMUNSAMMANSLAGNINGEN

7.1. Kommunalt samarbete

Alla bilaterala samarbetsavtal mellan två eller flera av kommunerna Finström, Geta och Sund upphör i och med kommunsammanslagningen.

Existerande samarbetsavtal med andra kommuner samt medlemskap i kommunalförbund övergår på den nya kommunen. Organisationskommissionen går igenom samarbetsavtalen och bedömer behovet av att omförhandla samarbetsrelationerna.

Norra Ålands högstadiedistrikt kvarstår som kommunalförbund.

7.2. Församlingsindelningen

Bildandet av den nya kommunen har enligt kyrkolagen 1054/1993 återverkningar på indelningen i evangelisk-lutherska församlingar på Åland (Finström-Geta och Sund-Vårdö församlingar).

7.3. Hemort för samfund och stiftelser

De företag, föreningar, andelslag, stiftelser eller andra samfund som har någon av de upplösta kommunerna som hemort får efter sammanslagningen den nya kommunen som hemort. Myndigheterna genomför de nödvändiga registerförändringarna enligt stadgandena i kommunindelningsslagen.

Undertecknande av avtalet